

УДК 338.43

JEL A 11

DOI: 10.31471/2409-0948-2019-1(19)-75-83

Вишне夫ська Ольга Миколаївна
доктор економічних наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9
olganykk@gmail.com
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1996-4590>

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Основним завданням дослідження є виявлення глобальних екологічних пріоритетів розвитку суспільства за умови партнерства на основі визначених міжнародних напрямів нівелювання екологічних загроз, глобального потепління. Дослідження ґрунтується на теоретичному обґрунтуванні й практичному запровадженні системного підходу у реалізації екологічної політики держав на умовах партнерства. Обґрунтовано сутність й особливості глобальних екологічних пріоритетів розвитку суспільства, глобальної екологічної політики, засади міжнародних угод у межах Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, глобальних цілей сталого розвитку. Визначено особливості партнерства в екологічній політиці з метою нівелювання глобальних загроз. Визначено можливості реалізації системного підходу у розвитку суспільства з огляду на глобальні екологічні пріоритети, ратифіковані міжнародні угоди, глобальні цілі сталого розвитку. Узагальнено основні напрями екологічних заходів різних рівнів відповідно до Глобальних Цілей сталого розвитку. Визначено, що системність дій у реалізації ратифікованих зобов'язань Урядами держав вимагає суттєвих змін у підходах внутрішньої екологічної політики, мотивації усіх учасників до реалізації передбачених заходів, державної мотиваційної політики, поширення екологічних знань. Визначено, що глобальні екологічні пріоритети розвитку суспільства мають тісний зв'язок із можливістю запровадження стратегії дій з переходу до раціональних моделей споживання і виробництва за участі усіх держав світу, розвитку й потенціалу держав, раціонального освоєння й ефективного використання усіх видів природних ресурсів, раціонального використання хімічних речовин, відходів упродовж усього життєвого циклу відповідно до затверджених міжнародних принципів. Усі заходи відбуваються за умови партнерства, повноти й масштабів передбачених екологічних заходів у межах норм міжнародного права й ратифікованих екологічних угод.

Ключові слова: глобалізація, глобальні цілі сталого розвитку, екологічні ризики, партнерство, кліматична політика, глобальні виклики, раціональне споживання.

Olga Vyshnevskaya
Dean of the Faculty,
Professor, Doctor of Economic Sciences
Mykolayiv National Agrarian University
olganykk@gmail.com

GLOBAL ENVIRONMENTAL PRIORITIES OF SOCIETY DEVELOPMENT

Abstract. The main object of the article is to identify the global environmental priorities of the development of society on the partnership basis, also taking into account certain international directions of leveling of environmental threats as well as global warming. The research is based

on theoretical substantiation and practical introduction of a systematic approach in implementing the environmental policy of states on the terms of partnership. We determined the core characteristics of global ecological priorities of the society development, global ecological policy, principles of international agreements under the UN Framework Convention on Climate Change, and global goals of sustainable development. We defined the characteristics of a partnership for carrying out ecological policy with the goal of leveling global threats. We determined the possibilities of realizing the systemic approach in the development of society in view of global environmental priorities, ratified international agreements, and global goals of sustainable development. In accordance with the global goals of sustainable development, we generalized the principle courses for implementing environmental measures at different standards. It has been determined that the systematic actions in the implementation of ratified commitments by various state governments require significant changes to internal environmental policy, incentives for all participants to implement the predetermined measures, state incentive policy, and the dissemination of environmental knowledge. We determined that the global environmental priorities of the society development are closely linked with the possibility of introducing an action strategy for reforming to a rational model of consumption and production, which would involve all countries all over the world, considering the development and potential of the states, the progress toward rational development and efficient use of natural resources, and rational use of chemical products and other wastes throughout their life cycle in accordance with internationally agreed principles. All measures must be implemented on the basis of partnership.

Key words: globalization, global sustainable development goals, environmental risks, partnership, climate policy, global challenges, rational consumption.

Вступ. Глобальність світового суспільства вимагає спільного вирішення завдань, які постають перед людством. Значною є актуальність збереження сфери існування людства й охорони екосистем. Велике навантаження на екосистеми світу, нарощування сировинного й енергетичного потенціалів для потреб найбільших економік світу (США, КНР), збільшення викидів у світовий океан, атмосферу, руйнування екосистем мають глобальний характер і вимагають зміни пріоритетності подальшого розвитку світу з метою збереження довкілля - сфери існування людства. Основні засади глобальної екологічної політики світу регулюється Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, а реалізація глобальної екологічної політики регламентована Паризькою угодою, яка була прийнята й ратифікована на заміну Кіотського протоколу, ефективність якого не надала бажаних результатів, не призупинила процес глобального потепління, що підтверджують дослідження останніх років. Пріоритетність глобальної кліматичної політики пов'язана із необхідністю збереження сфери існування людства, передбачає зростання енергоефективності виробництв й запровадження технологій, які дозволять максимально використовувати альтернативні джерела енергії, зниження рівня викидів в абсолютних і відносних величинах щодо ВВП держав світу.

Отже, дослідження впливу на довкілля зумовлене потребою нівелювання екологічних загроз, реалізацією підходів сталого розвитку територій (від глобального до локального рівня), що визначено Глобальними Цілями сталого розвитку, які було затверджено у 2015 році на саміті Організації Об'єднаних Націй з питань сталого розвитку: 6 «Чиста вода та належні санітарні умови», 7 «Доступна та чиста енергія», 12 «Відповідальне споживання та виробництво», 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату», 14 «Збереження морських ресурсів», 15 «Захист екосистем суші» та 17 «Партнерство заради сталого розвитку». Збереження екосистем передбачає участь держав світу, реалізацію міжнародних екологічних програм, відповідальності за зобов'язаннями, які було ратифікували Уряди у межах міжнародних угод. Нівелювання екологічних загроз пов'язане із техніко-технологічними змінами у використанні певних видів природних ресурсів.

На основі актуальності глобальних екологічних проблем передбачено партнерство, яке визначає взаємоузгодженість дій й проектів, які направлено на збереження довкілля. Основну роль відведено країнам, які мають не лише досвід, а й фінансові можливості у реалізації зобов'язань. Виконання зобов'язань держави, які є учасниками Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, передбачає досягнення мети щорічної мобілізації до 2020 року загальними зусиллями 100,0 млрд. дол. США з усіх джерел для задоволення потреб країн, що розвиваються, у контексті заходів з пом'якшення гостроти наслідків зміни клімату та забезпечення їхньої прозорості, а також функціонування Зеленого кліматичного фонду шляхом його капіталізації.

Актуальність питання підтверджується потребою призупинення глобального потепління й розвитком світової економіки на основі, переважно глобальних екологічних пріоритетів.

Аналіз сучасних зарубіжних і вітчизняних досліджень і публікацій. Дослідження глобалізаційних процесів і явищ, їхніх проявів залишається дискусійним питанням, що підтверджує широкий спектр поглядів, особливо у контексті наслідків політичної, економічної та соціальної глобалізації, адаптації держав світу, суспільства, довкілля. Дослідженню сутності, складників і особливостей глобалізації присвячено праці вітчизняних і зарубіжних вчених, з-поміж яких: Білорус О.Г. [1], Власов В.І. [6,7], Гальчинський А.С. [2], Герст П. [3], Долгов С.І., Замятін Д.Н., Зеленов Л.О., Кочетов Е.Г., Моїсєєв М.М., Норт Д.С [5], Соколов В.В., Томпсон Г., Робертсон Р. [4], Яковець Ю.В. Оцінення проявів глобалізаційних процесів дозволяє визначити потенційні можливості у розвитку, скоригувати підходи до формування відповідних механізмів, зокрема суспільного характеру.

Дослідження більшості авторів ґрунтується на оціненні економічних наслідків глобалізаційних процесів, розвитку транснаціонального бізнесу, що пов'язане із розвитком світової економіки. Але події останніх років свідчать, що нівелювання екологічних питань, ратифікованих міжнародних екологічних угод, які спрямовані на обмеження негативного впливу на довкілля й зміну клімату планети, може призвести до руйнівних наслідків. Заплановані екологічні заходи на усіх рівнях управління треба спрямовувати на збереження сфери існування людства, розвиток світової економіки з огляду на екологічні пріоритети. Виконання зобов'язань кожною зі сторін надасть реальну можливість забезпечити ефективність глобальної кліматичної політики, гарантувати екологічну безпеку світу, регіонів й держав.

Глобальні екологічні пріоритети повинні виступати основою розвитку суспільства, галузей економіки, коригувати стратегії розвитку з огляду на глибину та масштабність екологічних загроз, асиміляційний потенціал різних регіонів світу. Реалізація заходів повинна відбуватися на умовах партнерства, що передбачено Рамковою конвенцією Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату.

Висвітлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Глобальні цілі сталого розвитку передбачають переважно зв'язок із проявами соціальної глобалізації, що охоплює створення умов для життя в усіх регіонах й державах світу. Саме тому екологічні пріоритети у подальшому розвитку суспільства повинні виступати ключовою основою глобального світу й потребують системного підходу у збереженні екосистем світу. З метою вирішення поставлених глобальних завдань існує потреба дієвого партнерства між окремими регіонами й державами світу. Посилення мобілізації ресурсів, зокрема фінансових ресурсів, за підтримки міжнародних екологічних фондів, що дозволить сприяти активізації заходів екологічного спрямування. Вагомою частиною передбачених екологічних заходів є повне виконання зобов'язань в обумовлені строки, розширення сфери інвестування коштів в проекти, які направлені на збереження довкілля, а також поширення «еко технологій».

Глобальні екологічні пріоритети розвитку суспільства повинні бути орієнтовані на дієву екологічну політику держав й регіонів світу, коригування, за потреби, чинного

законодавства з огляду на ратифіковані зобов'язання, ефективну реалізацію заходів з охорони довкілля, певних видів природних ресурсів, а також заповідних територій, формування екомережі, запровадження дієвої системи екологічного моніторингу, використання фінансових можливостей за умови партнерства. Запровадження системного підходу дозволить забезпечити взаємоузгодженість дій та дієвість передбачених заходів, сприятиме розвитку суспільства, збереженню довкілля.

Системність дій у реалізації ратифікованих зобов'язань Урядами держав світу вимагає суттєвих змін у підходах внутрішньої екологічної політики, мотивації усіх учасників до реалізації передбачених заходів, потребує суттєвої мотиваційної державної політики у сфері охорони довкілля та поширення екологічних знань.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування сутності й особливостей глобальних екологічних пріоритетів розвитку суспільства, екологічної політики, адаптації рішень з огляду на ратифіковані зобов'язання на умовах партнерства, визначення можливостей використання системного підходу. Практична частина дослідження ґрунтується на можливості реалізації системного підходу у розвитку суспільства з огляду на глобальні екологічні пріоритети, ратифіковані міжнародні угоди, глобальні цілі сталого розвитку.

Основним завданням дослідження є виявлення глобальних екологічних пріоритетів розвитку суспільства на умовах партнерства на основі визначених міжнародних напрямів нівелювання екологічних загроз, глобального потепління. Дослідження ґрунтується на теоретичному обґрунтуванні й практичному запровадженні системного підходу екологічної політики держав світу на умовах партнерства.

Висвітлення основного матеріалу. Однією з основних ознак розвитку суспільства є поширення впливу глобалізаційних процесів. Глобалізація є складним, багатограним процесом, який має безліч проявів та значну кількість протиріч. Більшість вчених глобалізацією називають процес посилення взаємозв'язку національних економік держав світу, що відображено у формуванні світового ринку товарів і послуг, капіталу; становленні глобального інформаційного простору, поширенні охопту ринку транснаціональними компаніями [3,4,6].

Усі держави світу запроваджують заходи з адаптації до глобальних проблем людства через погіршення екологічної ситуації, глобальне потепління, нерівномірне і неконтрольоване зростання населення в одних країнах і його катастрофічне зменшення в інших, нелегальну міграцію, тероризм, а також нерівномірність соціально-економічного розвитку держав світу. Основні передумови глобалізації полягають у процесі інтернаціоналізації, який спонукає до поглиблення співробітництва між країнами та посилення їх взаємозалежності; науково-технічному прогресі, який пов'язаний зі змінами системи соціально-економічних відносин; загостренням світових проблем з метою збереження та розвитку людської цивілізації [5,7].

Виявлено, що глобалізацію розглядають як передову стадію розвитку процесу інтернаціоналізації різних аспектів суспільного життя: політичних, економічних, культурних. На цій стадії інтернаціоналізація поступово охоплює усе світове співтовариство, досягаючи планетарних масштабів. У глобалізаційному середовищі все більше повноважень отримують міжнародні організації, а саме: Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація Північноатлантичного договору (НАТО), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) тощо.

Глобалізація передбачає, що держави стають не лише взаємозалежними з причини формування системи міжнародного інтегрованого виробництва, зростання обсягів світової торгівлі та потоків іноземних інвестицій, інтенсифікації руху технологічних нововведень тощо, але й більш вразливими. До негативних наслідків глобалізації можна віднести посилення нерівномірності розвитку держав світу, нав'язування «країнами-лідерами» відповідних рішень. Зростання ризиків невпорядкованої та неконтрольованої глобалізації поглиблює взаємозалежність та взаємозв'язок у світовому співтоваристві,

тому суттєво змінюється зміст та структура міжнародних політичних відносин, трансформується і система національних інтересів, що й спонукає нові виклики національній безпеці. Національна безпека закономірно є одним із механізмів виявлення, попередження та ліквідації загроз життєдіяльності й розвитку суспільства. Нові чинники суспільного розвитку в умовах глобалізації породжують нові виклики національної безпеки, зокрема екологічні загрози.

З огляду на безпеку світу саме глобальні екологічні пріоритети повинні виступати основою подальшого розвитку суспільства, що визначено в міжнародних угодах. Активізація партнерства в екологічних питаннях під контролем ООН засвідчує глобальність питання. Затвердження глобальних цілей сталого розвитку визначає основний вектор розвитку світового суспільства до 2030 року (таблиця 1).

Таблиця 1

Зобов'язання держав світу у реалізації Цілей сталого розвитку
(екологічні пріоритети, вибірково)

№ з.п.	Глобальні цілі сталого розвитку	Сутність й особливості реалізації
1	6 «Чиста вода та належні санітарні умови»	забезпечення загального і рівноправного доступу до безпечної і недорогої питної води; забезпечення загального і рівноправного доступу до належних санітарно-гігієнічних засобів; підвищення якості води через зменшення забруднення, ліквідація скидання відходів і зведення до мінімуму викидів небезпечних хімічних речовин та матеріалів, скорочення вдвічі частки неочищених стічних вод і значного збільшення масштабів рециркуляції та безпечної повторного використання стічних вод; підвищення ефективності водокористування в усіх секторах та забезпечення стійкого забору і подачі прісної води для вирішення проблеми нестачі води та значного скорочення кількості осіб, які страждають від нестачі води тощо.
2	7 «Доступна та чиста енергія»	забезпечення загального доступу до недорогого, надійного і сучасного енергопостачання; збільшення частки енергії з відновлюваних джерел у енергетичному балансі; подвоєння глобального показнику з підвищення енергоефективності; активізація міжнародного співробітництва з метою полегшення доступу до досліджень і технологій в галузі екологічно чистої енергетики, зокрема відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності та передові й чистіші технології використання викопного палива, інвестиції в енергетичну інфраструктуру і технології екологічно чистої енергетики тощо.
3	12 «Відповідальне споживання та виробництво»	запровадження стратегії дій з переходу до раціональних моделей споживання і виробництва за участі всіх країн і на основі розвитку і потенціалу країн; раціональне освоєння й ефективне використання природних ресурсів; скорочення вдвічі в перерахунку на одну особу населення обсягу харчових відходів на роздрібному та споживчому рівнях і зменшити втрати продовольства у виробничо-збутових ланцюжках, зокрема післязбиральні втрати; екологічно раціональне використання хімічних речовин і всіх відходів упродовж усього їх життєвого циклу відповідно до узгоджених міжнародних принципів, істотно скоротити потрапляння цих речовин у повітря, воду і ґрунт, щоб звести до мінімуму їх негативний вплив на здоров'я людей та навколишнє середовище тощо.

4	13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату»	підвищення опірності і здатності адаптуватися до небезпечних кліматичних явищ і стихійних лих; заходи з реагування на зміну клімату в політиці, стратегії та планування на національному рівні; поліпшення просвітництва, поширення інформації і можливостей людей та установ щодо пом'якшення гостроти та послаблення наслідків зміни клімату, адаптації до них і раннього попередження; сприяння створенню механізмів зі зміцнення можливостей планування й управління, пов'язаних зі зміною клімату тощо.
5	14 «Збереження морських ресурсів»	запобігання та суттєве скорочення будь-якого забруднення морського середовища, наприклад, внаслідок діяльності на суші та забруднення морським сміттям; раціональне використання і захист морських та прибережних екосистем з метою запобігання негативному впливу шляхом підвищення стійкості цих екосистем, заходи щодо їх відновлення з метою забезпечення відповідного екологічного стану та продуктивності океанів; мінімізація і ліквідація наслідків закислення океану через розвиток наукового співробітництва на усіх рівнях; охоплення природоохоронними заходами 10 відсотків прибережних і морських районів відповідно до національного законодавства і міжнародного права тощо.
6	15 «Захист екосистем суші»	збереження, відновлення та раціональне використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем та їхніх послуг, лісів, водно-болотних угідь, гір і посушливих земель, відповідно до зобов'язань з міжнародних угод; впровадження методів раціонального використання всіх типів лісів, призупинення збезлісення, відновлення деградованих лісів та розширення масштабів лісонасадження і лісовідновлення; боротьба з опустелюванням, відновлення деградованих земель та ґрунтів, земель, що потерпають від опустелювання, засух і повеней, та прагнути того, щоб у всьому світі не погіршувався стан земель тощо.

Джерело: згрупував автор [8]

*Обумовлений термін реалізації передбачених Глобальних Цілей сталого розвитку – до 2030 року

Глобальні цілі сталого розвитку визначають основні напрями екологічної політики держав світу. На основі глобальних екологічних пріоритетів суспільство повинне розвиватися з огляду на оптимальне ресурсозабезпечення, забезпечення спроможності природних систем нейтралізувати негативний вплив результатів використання природних ресурсів у виробничому процесі і поновлення якісних компонентів природного середовища. Сформовано основні складники системного підходу у розвитку суспільства з огляду на глобальні екологічні пріоритети, ратифіковані міжнародні угоди, глобальні цілі сталого розвитку (рисунок 1).

Результатом заходів щодо оптимізації ресурсовикористання є не тільки економічне зростання, а й біо-соціо-еколого-економічна ефективність світової економіки. За умов значного посилення впливу глобальних екологічних загроз формування передумов сталого розвитку суспільства повинне базуватися на системному підході щодо впливу природно-кліматичних особливостей регіонів світу і асиміляційного чиннику впливу, який виступає базовою основою у розробленні й запровадженні заходів із самовідновлення природних ресурсів. Реалізація стратегій відновлення і збереження природних ресурсів повинна базуватися на активізації заходів з екологізації виробництва, що сприятиме самоочищенню територій, зниженню негативного впливу на екосистеми.

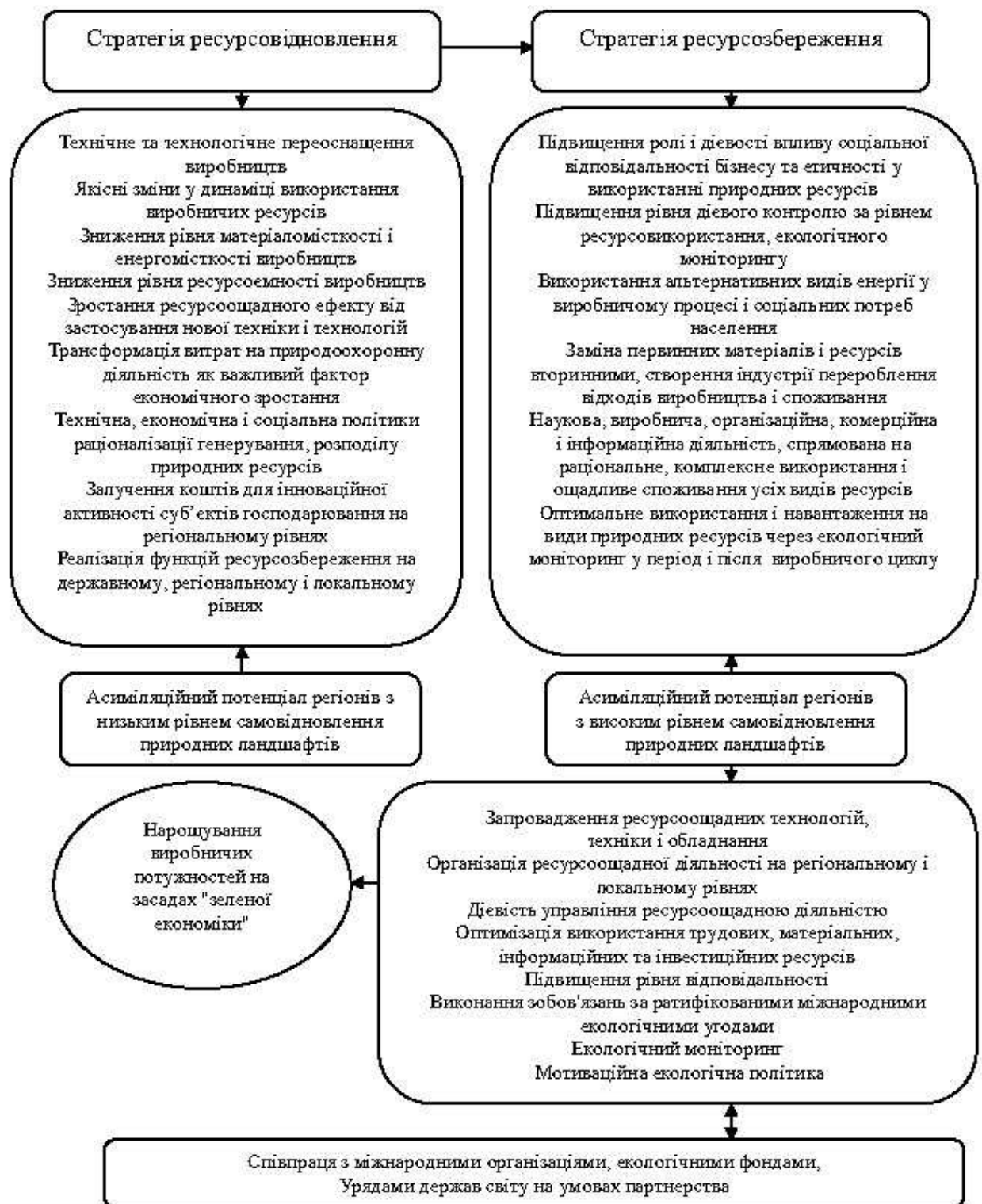

Рис. 1 Системний підхід у розвитку суспільства з огляду на глобальні екологічні пріоритети

Джерело: авторська розробка

Висновки. За умов глобалізації світ постає перед головним викликом його суспільного розвитку — збереження довкілля. Гарантування екологічної безпеки держав світу та переосмислення параметрів національної і економічної безпеки передбачають умови партнерства. Екологічна безпека є фундаментальною основою подальшого розвитку суспільства і невід'ємною частиною національної безпеки держав світу, міжнародної безпеки. Створення дієвої системи гарантування екологічної безпеки надає можливість уникнути негативних наслідків і нівелювати екологічні загрози у

глобалізаційному середовищі, зберегти екосистеми у взаємодії із міжнародними організаціями на умовах партнерства. Глобальні екологічні пріоритети розвитку суспільства мають тісний зв'язок із можливістю запровадження стратегії дій з переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва за участі усіх держав світу, на основі розвитку й потенціалу держав, раціонального освоєння й ефективного використання усіх видів природних ресурсів, скорочення обсягу харчових відходів, зменшення втрат продовольства, екологічно раціонального використання хімічних речовин, інших відходів упродовж усього їх життєвого циклу відповідно до затверджених міжнародних принципів, скорочення потрапляння цих речовин у довкілля. Усі заходи мають відбуватися на умовах партнерства, повноти й масштабів виконання передбачених екологічних заходів у межах норм міжнародного права й ратифікованих екологічних угод.

Системний підхід у розвитку суспільства з огляду на глобальні екологічні пріоритети – це комплекс дій, направлених на соціо екологічну безпеку, використання ресурсоощадних технологій, техніки і обладнання, організацію ресурсоощадної діяльності на різних рівнях управління, дієвість управління ресурсоощадною діяльністю, оптимізацію використання трудових, матеріальних, інформаційних та інвестиційних ресурсів, підвищення рівня відповідальності, виконання зобов'язань за ратифікованими міжнародними екологічними угодами. Вагомою частиною розвитку суспільства є мотиваційна державна політика у сфері охорони довкілля, яка повинна бути спрямована на підвищення рівня зацікавленості суспільства й збереження видів природних ресурсів, територій, регіонів світу.

Можливості реалізації системного підходу у розвитку суспільства з огляду на глобальні екологічні пріоритети, ратифіковані міжнародні угоди, глобальні цілі сталого розвитку дозволить своєчасно виконати ратифіковані зобов'язання держав світу й нівелювати глобальні екологічні загрози людства.

Література

1. Белорус О.Г. Экономическая система глобализма. [Текст]. К.: ИММО, КНЕУ, НАНУ, 2003. 380 с.
2. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти [Текст]. Інститут стратегічних оцінок. К. : Либідь, 2006. 310 с.
3. Герст П., Томпсон Г. Сумніви в глобалізації. [Текст] / Пер. з англ. К.: К.І.С., 2002.306 с.
4. Robertson R. Globalization or glocalization?[Text]// Robertson R. White K. E. (Ed.) Globalisation. Critical concept in sociology. Volume III, London 2003, p.p.31-51.
5. Норт Д. Понимание процесса экономических изменений [Текст]. Перевод с англ. К.Мартынова, Н. Эдельмана. Высшая школа экономики, 2010. 256 с.
6. Власов В.І. Глобалістика : історія, теорія : монографія / наук.ред.акад. НААН України О.Г. Білорус і чл.-кор. НААН України В.А.Вергунов. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012. 856 с.
7. Власов В.І. Глобалістика : історія, теорія. Історичні аспекти науки глобалістики : монографія [в 2 т.] / наук.ред.акад. НААН України О.Г. Білорус і чл.-кор. НААН України В.А.Вергунов. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012. 570 с.
8. Цілі сталого розвитку <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsilistaloho-rozvytku> (дата звернення: 20.02.2019)
9. Паризька угода: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161 (дата звернення: 22.03.2019)
10. Кліматична політика України: <https://menr.gov.ua/content/klimatichna-politika-ukraini.html> (дата звернення: 25.02.2019)
11. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2059-19> (дата звернення: 27.02.2019)

12. Wheelan C. Naked economics. Undressing the Dismal Science/ N.Y.; London: W.W. Norton&Company, 2010. 384 p.

References

1. Belorus O.H. Экономыческаиа systema hlobalyzma. [Tekst]. K.: YMEMO, KNEU, NANU, 2003. 380 s.
2. Halchynskiy A.S. Hlobalni transformatsii: kontseptualni alternatyvy: Metodolohichni aspekty [Tekst]. Instytut stratehichnykh otsinok. K. : Lybid, 2006. 310 s.
3. Herst P., Tompson H. Sumnivy v hlobalizatsii. [Tekst] / Per. z anhl. K.: K.I.S., 2002. 306 s.
4. Robertson R. Globalization or glocalization?[Text]// Robertson R. White K. E. (Ed.) Globalisation. Critical concept in sociology. Volume III, London 2003, p.p.31-51.
5. Nort D. Ponymanye protsessa ekonomycheskykh yzmenenyi [Tekst]. Perevod s anhl. K.Мартынова, N. Эделмана. Vysshaiia shkola ekonomyky, 2010. 256 s.
6. Vlasov V.I. Hlobalistyka : istoriia, teoriia : monohrafiia / nauk.red.akad. NAAN Ukrainy O.H. Bilorus i chl.-kor. NAAN Ukrainy V.A.Verhunov. Vinnytsia : TOV «Nilan-LTD», 2012. 856 s.
7. Vlasov V.I. Hlobalistyka : istoriia, teoriia. Istorychni aspekty nauky hlobalistyky : monohrafiia [v 2 t.] / nauk.red.akad. NAAN Ukrainy O.H. Bilorus i chl.-kor. NAAN Ukrainy V.A.Verhunov. Vinnytsia : TOV «Nilan-LTD», 2012. 570 s.
8. Tsili staloho rozvytku <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (data zvernennia: 20.02.2019)
9. Paryzka uhoda: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161 (data zvernennia: 22.03.2019)
10. Klimatychna polityka Ukrainy: <https://menr.gov.ua/content/klimatichna-politika-ukraini.html> (data zvernennia: 25.02.2019)
11. Zakon Ukrainy «Pro otsinku vplyvu na dovkillia»: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2059-19> (data zvernennia: 27.02.2019)
12. Wheelan C. Naked economics. Undressing the Dismal Science/ N.Y.; London: W.W. Norton&Company, 2010. 384 p.